

FORSKNINGSPARKEN I NARVIK

Kunnskapsdepartementet
Universitets- og høyskoleavdelingen
v/Avdelingsdirektør Kari Østvedt
PB 8119 Dep

0032 Oslo

Deres ref:

Vår ref:
2008/FRJ

Narvik
22.04.2008

Vedr. Høringsuttalelse til Stjernø-utvalgets innstilling

Det vises til invitasjon fra Kunnskapsdepartementet av 28.01.2008 til Forskningsparken i Narvik om å komme med høringsuttalelse innen 01.05.08 på Stjernø-utvalgets rapport NOU 2008:3 – "Sett under ett – ny struktur i høyere utdanning".

Vedlagte notat oversendes som Forskningsparken i Narvik sin høringsuttalelse til refererte rapport.

Ved eventuelle spørsmål eller behov for avklaringer i sakens anledning – kontaktes undertegnede.

Narvik 22.04.08

Fred R. Johansen
Seniorrådgiver

Leif-Gunnar Hanssen
Daglig leder

Notat

Fra: Forskningsparken i Narvik v/Daglig leder	Dato: 22.04.08
Til: Kunnskapsdepartementet Universitets- og høyskoleavdelingen v/Ekspedisjonssjef	Kopi: Høgskolen i Narvik v/Rektor Nordland fylkeskommune

Sak: Høringsuttalelse til Stjernøutvalget

Det vises til skriv fra Kunnskapsdepartementet av 28.01.08 med invitasjon til blant andre Forskningsparken i Narvik om å komme med høringsuttalelser på Stjernøutvalgets rapport NOU 2008: 3 – "Sett under ett – ny struktur i høyere utdanning" med høringsfrist til 01.05.08.

Departementet ber spesielt om at høringsinstansene kommenterer utvalgets innstilling med henblikk på kapitelinnstillingen i innstillingen og at kommentarene spesielt rettes inn mot utvalgets situasjonsbeskrivelser og forståelse av utviklingstrekk. På denne bakgrunn finner Forskningsparken i Narvik det naturlig å fokusere på utredningens fokus på innovasjon og skaperkraft – og det forholdet at de høyere utdanningsinstitusjonene har sterke bånd til nærings- og arbeidslivet i sine regioner og fungerer som motor for innovasjons- og utviklingsarbeid gjennom næringsrettet forskning. Uttalelsene vil på dette grunnlaget konsentrere seg om kapittel 16 – universitetenes og høgskolenes regionale betydning.

Ettersom det i denne sammenheng er snakk om regional utvikling så bør Stjernøutvalgets innstilling sees i sammenheng med de konklusjonene og vurderingene som er gjort av tidligere utvalg i løpet av de siste årene.

Innovasjonsperspektivet

I utgangspunktet er det grunn til å rette søkelyset mot at en rekke tidligere utredninger har rettet fokus mot at høyere utdanningsinstitusjoner i Norge er tildelt et klart ansvar for kompetanseheving, innovasjon og regional utvikling. Og at de nord-norske institusjonene innenfor høyere utdanning har et særskilt ansvar for utviklingen av nordområdene. Man kan i denne sammenheng trekke frem utredninger som:

- NOU 2003:32 – "Mot nord"
- Landsdelsutvalget/Barentssekretariatet 2005 – "For nord"
- NOU 2004:02 – "Effekter av statlig innsats for regional utvikling..."

- NOU 2004:19 – "Livskraftige distrikter og regioner"
- St.meld.nr.20 – "Vilje til forskning"
- St.meld.nr.25 – "Om regionalpolitikken"
- St.meld.nr.30 – "Muligheter og utfordringer i nord"- 2005
- St.meld.nr.21 – "Hjarte for heile landet" – 2006
- Innstilling nr. 232 – til Forskningsmeldingen
- Forskningsrådets nordområdestrategi – lansert i 2005

Noen utdrag fra de henviste utredningene viser at høyere utdannings regionale rolle har vært tatt opp til vurdering en rekke ganger:

"I henhold til den innstillingen som er utarbeidet i forhold til Forskningsmeldingen foreligger det et krystallklart ansvar for universitetene og høyskolene i Nord-Norge til å utvikle konkurransedyktige forskningsmiljøer som skal bidra til kompetansebygging, næringsutvikling og regional utvikling i landsdelen. Dette medfører at forskningsaktiviteten til de nord-norske kompetanseinstitusjonene skal rettes inn mot de utfordringene og mulighetene som ligger i nordområdene" **St.meld.nr.20 2004/2005**

"Forskningsrådet har fulgt opp Forskningsmeldingen gjennom å utarbeide en egen nordområdestrategi som vektlegger betydningen av å knytte nærmere bånd mellom det nord-norske næringslivet og kunnskapsinstitusjonene i landsdelen". **St.meld.nr.20 2004/2005**

"I Regionalmeldingen (Hjarte for heile landet) vektlegges det at gode høyskoler er en forutsetning for utviklingen av kompetanse og nyskapning i de regionene der høyskolene er etablert. Denne rollen er en av hovedgrunnene til at en stor del av kapasiteten i høyere utdanning er lagt til og fortsatt skal ligge utenfor storbyregionene" **St.meld.nr.21 2006**

"I Regionalmeldingen understrekes det spesielt at man vil vektlegge å legge til rette for næringsutvikling i Nord-Norge – og da spesielt rettet mot industrifylket Nordland". **St.meld.nr.21 2006**

"Effektutvalget peker på at politikken for høyere utdanning, og særlig de statlige høyskolene, har stor regional effekt. Utdanningsnivået har økt i alle deler av landet, noe som særlig har vært av avgjørende betydning for utviklingen i næringslivet" **NOU 2004:03**

"Distriktskommisjonen understreker at de institusjonene som vektlegger en organisering og innretning mot kommersiell virksomhet mot næringslivet, skal belønnes". **NOU 2004:19**

"Flertallet i KUD-komiteen konstaterer at Nord-Norge har særlige utfordringer knyttet til å sikre en balansert bosetting og næringsutvikling og vil be om at det vurderes konkrete tiltak som kan øke forskningsaktiviteten og utviklingsaktiviteten i landsdelen" **St.meld.nr.20 2002/2005**

"Distriktskommisjonen har i sitt utredningsarbeid poengtert at forskningsinnsats er et område av aller største betydning for innovasjon og nyskapning, men at det er nødvendig å legge om politikken for å oppnå målsettingene om regional utvikling" **NOU 2004:19**

"Den betydelige offentlige innsatsen gjør forskningsinnsatsen politisk styrbar, men vanskeliggjør samtidig overgangen fra forskning til kommersialisering. Det er derfor behov for en aktiv innsats i forhold til å utløse private engasjement og bidra til produktutvikling og kommersialisering". **NOU 2004:19**

I alle disse utredningene fremkommer det en vektlegging av at man har behov for regionale kompetanseinstitusjoner på høyere nivå, for å sikre at forholdene ligger best mulig til rette for å kunne få til nyskapning og næringsutvikling i regionene. Det blir særskilt vektlagt at dette er nødvendig for å få til en positiv utvikling i nordområdene, hvor man også der for seg at mye av næringsutviklingen skal komme som et resultat av målrettet satsning i forhold til utviklingen og oppbyggingen av spesialiserte forskningsmiljøer. Det forutsettes at dette perspektivet også ligger til grunn for Stjernøutvalgets vurdering av en ny struktur for høyere utdanning i Norge.

Regional næringsinnovasjon

Den beste oppsummeringen av situasjonen finner man kanskje i Distriktskommisjonens uttalelser, hvor man vektlegger at det er grunnlag for å satse på å styrke samarbeidet mellom forskning og næringsinnovasjon, men at man må legge til grunn at utviklingen har et svært forskjellig utgangspunkt i de forskjellige delene av landet:

"Distriktskommisjonen fokuserer videre på at det er viktig å oppnå et samspill mellom forskning, næring, innovasjon og regionalpolitikk. Dette gir seg utslag i at man understreker betydningen av å få til en utvikling der virkemiddelordningene blir forskjellige i ulike deler av landet, ettersom landet er forskjellig med hensyn til næringsstruktur og kunnskapsstruktur, og at forutsetningene for innovasjon og nyskaping derfor er ulike". **NOU 2004:19**

Denne tankegangen kommer kanskje sterkest til uttrykk i Nordområdesatsningen, hvor man etterstreber å legge forholdene best mulig til rette for næringsinnovasjon basert på utviklingen innenfor olje- og gasssektoren og de naturressursene som Nord-Norge er i besittelse av.

Hvis man skal trekke noen konklusjoner av det utredningsarbeidet som er gjort i løpet av de siste årene er det grunnlag for å trekke den konklusjonen at det har skjedd en klar dreining i forventningene som er rettet mot universitetene og høyskolene – fra undervisning til forskningsaktivitet, og derfra videre til forskning som kilde til nyskaping og innovasjon. Resultatet har blitt framveksten av et innovasjonsperspektiv som på en markant måte har dreid og utvidet de høyere utdanningsinstitusjonenes samfunnsoppdrag til også å omfatte forskningsbasert industriutvikling og næringsbasert forskning. Den "tredje oppgaven" har kommet for å bli. Poenget er at denne oppgaven nylig er blitt introdusert og man burde derfor gi høyskolene i landsdelen muligheten til å bevise at de duger som regionale næringsinnovatører.

Forskningskompetansen

Betydningen av innovasjonsperspektivet er ikke akkurat blitt mindre de siste årene på bakgrunn av at flere fremstående har understreket at man står overfor en situasjon der de ønsker å fremsette følgende påstand:

Den fremtidige industrielle virksomhet vil etableres og lokaliseres til de stedene der den teknologiske forskningskompetansen bygges opp.

Denne påstanden innebærer at det blir et politisk valg å avgjøre hvem som skal tape og vinne i kampen om forskningsetableringer og dermed i neste omgang om de interessante arbeidsplassene og velstandsutviklingen, gjennom organiseringen av høyere utdanning – og hvor forskningsaktiviteten danner grunnlaget for det innovasjons- og nyskappingsarbeidet som utøves.

Den videre oppbyggingen av de eksisterende teknologiske forskningsmiljøene i Nord-Norge vil ha avgjørende betydning for hvordan man klarer å bidra til næringsutviklingen i landsdelen.

I denne sammenheng bør det også legges til grunn at man på nasjonalt nivå gjennom Forskningsrådets satsning på oppbygging av regionale forskningsfond og

en egen nordområdesatsning allerede har lagt føringer for at forskningsaktiviteten bør forsterkes i forhold til dagens nivå. I tillegg til de nasjonale programmene som er utviklet for å legge fundamentet for en regional næringsinnovasjon i landsdelen, bør det også legges til grunn at Nordland fylkeskommune har lagt opp til en større satsning på næringsrettet forskning gjennom tiltak som:

- Verdiskapningsprogrammet for Nordland (VRI)
- Nytt regionalt partnerskapsprogram for Nordland
- Stimuleringsprogram for næringsrettet forskning

I tillegg er det grunn til å rette oppmerksomheten mot at Høgskolen i Narvik tidligere i år har undertegnet en samarbeidsavtale med Norut Teknologi og Forskningsparken i Narvik om en kraft-satsning på forskningsbasert nyskappingsarbeid (FORNY). Dette gjør at det blir lagt betydelige ressurser og anstrengelser i å omgjøre forskningsresultater til bedriftsetableringer – og resultatene av dette arbeidet har ikke latt vente på seg. Ofoten topper allerede statistikken for antallet kommersialiseringer i Nord-Norge.

Det vil på dette grunnlaget fremstå som svært overraskende hvis Stjernø-utvalget skulle foreta en organisering av høyere utdanning som svekket de satsningene som allerede er fremmet av nasjonale og regionale myndigheter for å oppnå resultater med hensyn til næringsutvikling og nyskappingsarbeid i landsdelen.

Industriell innovasjon

En svekkelse av den teknologiske høgskolen i Nord-Norge, som er den nåværende funksjonen til Høgskolen i Narvik, vil ha dramatiske konsekvenser for produksjonen og tilførselen av relevant realfaglig kompetanse til landsdelens næringsliv. I tillegg vil det apparatet som man har brukt flere år på å bygge opp for å legge til rette for etableringer av teknologiske kunnskapsbedrifter få det svært vanskelig, og bedriftsetableringer vil bli vanskeliggjort.

I Narvik har man i løpet av de siste årene klart å etablere "Teknologibyen" som er et sentralt beliggende næringsområde i Narvik, som består av en rekke etablerte bedrifter – i hovedsak teknologibedrifter, flere mindre bedrifter i etableringsfasen og en rekke næringssselskaper og konsulentvirksomheter. Til sammen utgjør dette et betydelig miljø i nord-norsk sammenheng og representerer pr i dag ca 750 teknologibaserte arbeidsplasser. I tillegg er det en rekke bedrifter i etableringsfasen som er avhengige av at det etablerte FoU-miljøet og tilgangen på teknologisk fagkompetanse representert med ferdig utdannede ingeniører og sivilingeniører er etablert i umiddelbar nærhet av deres produksjon. På denne måten er de sikret tilgang til kompetansemiljøer, relevant arbeidskraft og laboratorie-fasiliteter.

Brobygging

Forskningsparken i Narvik (FPN) er etablert som et forsøk på å bygge bro mellom og være en formidlingskjede mellom de sentrale FOU-miljøene i regionen og bedriftene, næringslivet på den andre siden. For at det akademiske miljøet – hvor man tradisjonelt har vektlagt undervisning, grunnforskning, langsiktig kompetanseutvikling, faglig merittering og publisering skal nærme seg et næringsliv – som er opptatt av anvendt forskning, utviklingsarbeid, lønnsomhet og beskyttelse av intellektuelle eiendomsrettigheter – har det vist seg nødvendig å operere med instanser som kan

bidra til at barrierer som hindrer utvikling kan brytes ned gjennom lokalkunnskap og regionalt samarbeid. Brobyggingen vil i hovedsak innebære utforming av politiske tiltak, finansiering, insentiver, kapasitet, involvering og lederskap.

FPN kan vise til en rekke bedrifter under oppbygging – både etablerte, i inkubator og i oppstartfasen. Etableringene skjer med bakgrunn i forskningsmiljøet ved Høgskolen i Narvik, forskningsaktivitetene til Norut Teknologi, og kommersialiseres gjennom FPN sine aktiviteter. Hvis denne utviklingen skal fortsette må høyere utdanning i Norge fortsatt organiseres slik at den fremstår med et regionalt utviklingsansvar. De viktigste tiltakene for å styrke denne utviklingen er at man fortsetter oppbyggingen av det teknologiske fagmiljøet i landsdelen og at det avsettes finansielle ressurser til næringsrettet forskning.

Ved inngangen til 2008 eksisterer det et formalisert samarbeid for å styrke innovasjons- og nyskappingsarbeidet i Nordland mellom undervisningssektoren, instituttsektoren, lokale næringssselskaper, regionale myndigheter og det regionale virkemiddelapparatet – som lenge har vært savnet. Dette samarbeidet har mulighet til å oppnå resultater ettersom det her er snakk om en målrettet satsning som også innebærer finansielle ressurser.

Med andre ord er brobyggingen mellom de relevante forskningsmiljøene og næringslivet i regionen bedre tilrettelagt enn noen gang.

Oppsummering

Med utgangspunkt i et regionalt innovasjonsperspektiv eksisterer det fortsatt et ønske om at høyere utdanning skal organiseres slik i fortsettelsen at de regionale høgskolene fremstår som utviklingsaktører. Dette innebærer imidlertid at man både skal stille krav til høgskolene og at man skal iverksette tiltak som gjør at høgskolene kan tre inn i en slik rolle. I denne sammenheng bør det rettes oppmerksomhet mot følgende rammevilkår og tiltak:

Nr.	Rammevilkår/tiltak
1)	Oppbygging og videreutvikling av de etablerte teknologiske kunnskaps- og forskningsinstitusjonene i landsdelen.
2)	Tilføring av midler til videre utbygging av laboratorium – fasiliteter. Med spesiell fokus på de FoU-oppgavene som skal løses i nordområdene.
3)	Oppbygging og forsterkning av teknologiske forskningsmiljøer i Nord-Norge innenfor bestemte satsningsområder.
4)	Krav til FoU-samarbeid og kommersialisering av forskningsresultater gjennom FORNY-programmet.
5)	Økning av verifikasjonsmidler til uttesting av idéer fra forskningsbasert nyskappingsarbeid.
6)	Økt finansielle støtte til næringsrettet forskning, under forutsetning av økt bidrag fra næringslivet.
7)	Økt finansiell støtte til verdiskapningsprogrammer som involverer de regionale utviklingsaktørene.
8)	Videreutvikle ordningen med regionale forskningsfond.
9)	Definere satsningsområder for næringsrettet FOU-aktivitet.
10)	Innovasjonsperspektivet bør fremstå som en grunnpilar i den fremtidige organiseringen av høyere utdanning i Norge.

